

QYTETARËT PËR NDRYSHIM

JANAR - MARS 2026 // CIVICAMOBILITAS.MK

BULETIN NR.24

Фото: Платформа „Медуза“

SFIDAT E VJETRA DHE TË REJA TË SEKTORIT CIVIL

Propozim Ligji për shoqatat dhe fondacionet, pra komentet dhe propozimet që lidhen me të, shkaktuan disa debate në sektorin e shoqërisë civile në fillim të vitit. Kjo ishte e kuptueshme duke pasur parasysh se është ligji bazë sipas të cilit funksionojnë organizatat e shoqërisë civile. Rreth 130 komentet e parashtruara tregojnë qartë interesin se si do të rregullohet puna e organizatave të shoqërisë civile dhe nëse ligji i ri do ta zgjerojë apo do ta ngushtojë hapësirën për të vepruar sektori i shoqërisë civile. Nenet e projektligjit që i referohen kryerjes së aktiviteteve ekonomike dhe bashkëfinancimit të projekteve nga donatorët ndërkombëtarë janë ato për të cilat komentohet më shpesh. Ende nuk e kemi parë tekstin e ri të projektligjit dhe sipas njoftimeve se ai do t'i dërgohet për shqyrtim edhe Komisionit të Venedikut, ka shumë mundësi që ta mbyllim vitin “në mënyrën e vjetër”.

Paralelisht me këtë debat, financimi i organizatave të shoqërisë civile mbeti një temë kronike. Kolegët e UNDP-së prezantuan një studim sipas të cilit fondet publike për organizatat e shoqërisë civile janë pothuajse katërfishuar në gjashtë vjet — por gjithashtu se pas kësaj shifre qëndron një problem strukturor. Sipas studimit, mbi 37 përqind e financimit kombëtar në vitin 2024 u nda pa një thirrje publike dhe pa një procedurë transparente. Në nivel lokal, sporti thith deri në 95 përqind të fondeve, duke lënë një buxhet marginal për organizatat që punojnë me të rinjtë, gratë, mjedisin dhe drejtësinë sociale.

Përveç këtyre dy temave, të dedikuara për mjedisin në të cilin veprojnë organizatat e shoqërisë civile, numri i ri i revistës “Qytetarët për ndryshim” trajton edhe punën e

Këshillit për Bashkëpunim midis Qeverisë dhe Shoqërisë Civile, si dhe platformën e re interaktive të BCSDN, e cila i bën të dhënat rajonale mbi sektorin e shoqërisë civile më të arritshme.

Në temat që lidhen me pjesëmarrjen qytetare, numri i ri ndjek përpjekjet avokuese të organizatave të shoqërisë civile në lidhje me mbrojtjen shëndetësore falas për gratë rome dhe fëmijët e tyre, kapacitetet e Ndërramrrjs së Transportit Publik, funksionalitetin dhe aksesueshmërinë e hapësirës publike për të gjithë, punën e Agjencisë për Qasje të Lirë në Informacion, si dhe tranzicionin energjetik, i cili përfaqëson një transformim të thellë shoqëror.

Përmes aktivizmit qytetar, organizatat trajtuan çështje të shumta që lidheshin me të drejtat e grave dhe vajzave, mjedisin, mbrojtjen e të dhënave personale, përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara, etj.

Numri i ri i “Qytetarët për ndryshim” i ndjek këto procese, i dokumenton ato dhe beson se një sektor civil i informuar është korrigjimi më i mirë i vendimeve politike.

Lexim të këndshëm!

Gonce Jakovleska

Koordinator kombëtar i
Civika mobilitas për IKO

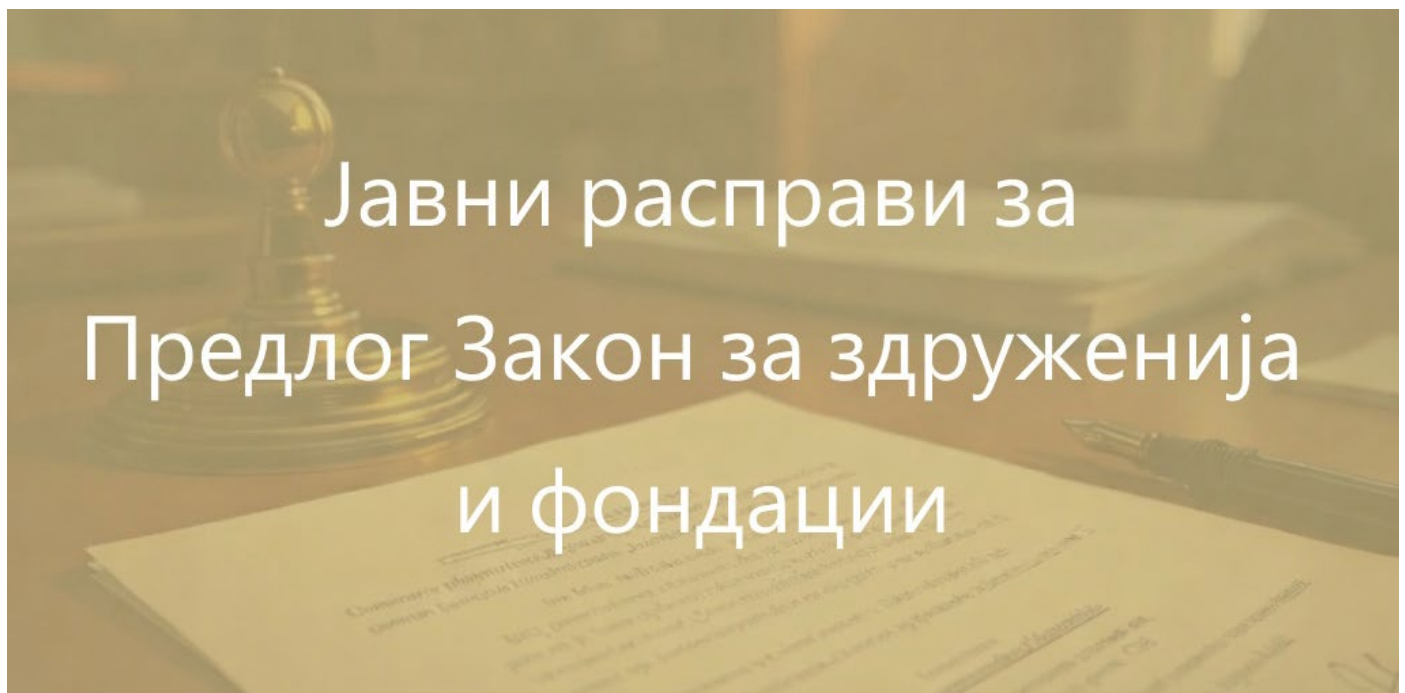
Ju falënderohemi: Departamentin për Bashkëpunim me Organizatat Joqeveritare të Sekretariatit të Përgjithshëm të Qeverisë, Programin për Zhvillim të Kombeve të Bashkuara (UNDP), Këshillin e BE-së, Qendrën e Burimeve Qytetare (QBQ), Organizatën “Gruaja” nga Dellçeva, Institutin për Demokraci “Societas Civilis” Shkup (IDSCS), Iniciativën Qytetare “Në Biçikletë”, Iniciativën për të Drejtat e Grave nga Shuto Orizari, Qendrën për Komunikime Qytetare (QKQ), Platformën për Luftimin e Korrupsionit, Shoqatën Maqedonase të Juristëve të Rinj (SHMJR), Institutin për Hulumtim mbi Zhvillimin Shoqëror RESIS, Institutin për Hulumtim dhe Analiza të Politikave Romalitiko, HERA – Asociacioni për Edukim Shëndetësor dhe Hulumtim, Institutin për Studime të Komunikimit (ISK), Skadrën e Skautëve “Marko Mileski” Kërçovë, Qendrën Ditore “Dozë Lumturie”, Qendrën për Internet, Zhvillim dhe Qeverisje të Mirë IMPETUS, Shoqatën e Gazetarëve (SHGM), “Medusa” për mbështetjen dhe aksesin në informacion në përgatitjen e teksteve për këtë numër.

Arkivi i fotografive: Civika mobilitas, Qendra e Burimeve Qytetare, “Medusa”, QKQ, SHGM, SHMJR, “Në Biçikletë”, Romalitiko, IDSCS, “Dozë Lumturie”, SS “Mirko Mileski”, HERA, RESIS, MIA, ISK, BCSDN, Departamenti për Bashkëpunim me Organizatat Joqeveritare, Ministria e Drejtësisë.

The background features a gradient from light yellow at the bottom to teal at the top. Several pens and markers are scattered across the surface, with wavy, scribbled lines drawn in various colors (blue, green, grey) on a light-colored paper or surface. The overall aesthetic is clean and creative.

TEMA
**MJEDISI
MUNDËSUES**

Aktivitetet ekonomike dhe bashkëfinancimi – nenet më të diskutueshme të Ligjit të ri për shoqatat dhe fondacionet

Ministria e Drejtësisë mbajti një seri diskutime publike mbi Projektligjin për shoqatat dhe fondacionet në Manastir, Gostivar, Shtip dhe Shkup në shkurt të këtij viti. Diskutimet u organizuan me mbështetjen e projektit të financuar nga BE-ja “Mbështetje teknike për përmirësimin e mjedisit mundësues për organizatat e shoqërisë civile në Republikën e Maqedonisë së Veriut” dhe ishin të hapura për të gjitha palët e interesuara dhe komentet që dolën nga diskutimet u shqyrtuan në mënyrë të barabartë me komentet me shkrim të parashtruara përmes Regjistrimit Elektronik Kombëtar të Rregulloreve (ENER). Rezultati i diskutimeve publike dhe ENER ishte më shumë se 130 komente mbi projektligjin. Ky është përfundimi i një faze në përgatitjen e projektligjit që filloi në gusht 2025 me takimet më intensive të grupit të punës.

Neni 56 mbi aktivitetet ekonomike është padyshim më i diskutuari për shkak të qasjes së propozuar në projektligji, e cila kërkon që aktivitetet ekonomike të renditen në statutin e organizatës. Platforma e Organizatave të Shoqërisë Civile për Luftën kundër Korrupsionit kërkon që “ligji të rregullojë këtë fushë duke ndjekur shembullin e zgjidhjes aktuale ligjore”, ndërsa Konekt paralajmëron se një qasje e tillë mund të shkaktojë “konkurrencë të padrejtë në treg, si dhe abuzime për të fituar përfitime financiare përmes përdorimit të një shkalle më të ulët tatimore”.

Neni 78 mbi bashkëfinancimin e projekteve nga donatorët ndërkombëtarë mori gjithashtu shumë komente. Qendra Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar (MCMS) vlerësoi se projektligji “krijon një boshllëk normativ që nuk mund të mbushet kushtetuesisht me një dekret qeveritar”, sepse nuk e emërton drejtpërdrejt organin kompetent për ndarjen e fondeve. Rrjeti Ballkanik për Zhvillimin e Shoqërisë Civile (BCSDN) përmendi shembullin e Malit të Zi, ku “të paktën 0.5% e buxhetit aktual shtetëror u ndahet OJQ-ve”, duke përfshirë 0.1% për bashkëfinancimin e

projekteve, si një model që ia vlen të merret në konsideratë.

Neni 83 mbi kushtet për pjesëmarrje në thirrjet publike gjithashtu nxiti diskutime, i cili kërkon që organizata “në dy vitet e fundit të ketë zbatuar një projekt me të paktën të njëjtën vlerë” me atë për të cilin po aplikon. Këshilli për Bashkëpunim midis Qeverisë dhe Shoqërisë Civile, MCMS dhe Platforma e Organizatave të Shoqërisë Civile për Luftën kundër Korrupsionit po kërkojnë fshirjen e plotë të këtij kushti, duke argumentuar se kapaciteti duhet të vlerësohet “si kriter në procedurën e vlerësimit dhe jo si kusht paraprak për pranueshmëri”.

MCMS dorëzoi 21 propozime për ndryshime dhe shtesa, të cilat lidhen me 14 nene të projektligjit. Disa nga propozimet lidhen me funksionimin legjitim të organizatave të shoqërisë civile, aktivitetet ekonomike, përgjegjësinë e anëtarëve, procedurat për ndarjen e fondeve publike, kriteret e vlerësimit, rolin dhe përbërjen e Këshillit për Bashkëpunim midis Qeverisë dhe Shoqërisë Civile.

Grupi i punës i Ministrisë së Drejtësisë po shqyrton komentet e marra përpara se të përgatisë versionin përfundimtar të draftit. Disa pjesëmarrës në diskutim këmbëngulën që projektligji “të paraqitet për mendim në Komisionin e Venecias” përpara se të miratohet nga Qeveria dhe të paraqitet për shqyrtim dhe miratim nga Parlamenti.

Duke marrë parasysh se praktika e Komisionit të Venedikut për shqyrtimin e ligjeve është mes dy dhe katër muaj, pritjet fillestare të organizatave të shoqërisë civile është e do ta kishin Ligjin e ri deri në qershor nuk do të realizohet.

Këshilli për Bashkëpunim midis Qeverisë dhe Shoqërisë Civile u përqendrua në ndryshimet ligjore, financimin shtetëror dhe cilësinë e konsultimeve

Në tre muajt e parë të vitit 2026, Këshilli për Bashkëpunim midis Qeverisë dhe Shoqërisë Civile mbajti tre seanca në të cilat anëtarët shqyrtuan zgjidhjeligjore, raporte dhe programe të rëndësishme për punën e organizatave të shoqërisë civile. Seancat në janar, shkurt dhe mars u kryesuan nga kryetarja e Këshillit, Nikica Kusinikova.

Në janar, anëtarët e Këshillit diskutuan Projektligjin për shoqatat dhe fondacionet dhe kërkuan përgatitjen e një mendimi me propozime specifike për përmirësimin e tekstit ligjor. Këshilli shqyrtoi edhe dokumentet për financimin e shoqatave dhe fondacioneve për vitin 2026, ku anëtarët shprehën shqetësim për mbështetjen e zvogëluar financiare krahasuar me vitin 2025 dhe rekomanduan që në të ardhmen fondet të mos jenë më të ulëta se 20 milionë denarë aktual.

Në seancën e shkurtit, Këshilli shqyrtoi propozim raportin për punën e tij në vitin 2025 dhe vlerësoi se ai duhet të plotësohet me më shumë informacion mbi efektet dhe qëllimet e arritura. Anëtarët dhanë edhe rekomandime për raportin vjetor mbi zbatimin e Strategjisë për Bashkëpunim me Shoqërinë Civile, veçanërisht në fushën e financimit dhe nevojën për një mekanizëm më transparent për mbështetjen shtetërore të organizatave.

Vëmendje e veçantë iu kushtua edhe konsultimeve me organizatat e shoqërisë civile gjatë përgatitjes së ligjeve dhe strategjive. Këshilli kërkoi që institucionet të sigurojnë një dialog më substancial me organizatat dhe, pas përfundimit të konsultimeve ENER, të publikojnë informacion më të qartë në lidhje me propozimet e marra dhe arsyet pse disa prej tyre nuk u pranuan.

Cila është situata me financimin e organizatave të shoqërisë civile në Maqedoni?

Financimi i sektorit të shoqërisë civile në Maqedoni është pothuajse katërfishuar në gjashtë vjet. Sistemi për financimin e organizatave të shoqërisë civile në vend bazohet në ligje, akte nënligjore, kode dhe dokumente strategjike që rregullojnë bazën ligjore, kompetencat institucionale, mekanizmat buxhetor dhe procedurat për ndarjen e fondeve publike. Megjithatë, “pavarësisht kornizës së zhvilluar, zbatimi mbetet i pabarabartë dhe procedurat dhe kriteret nuk janë të harmonizuara mjaftueshëm midis institucioneve dhe komunave”, beson autori Borçe Trenovski.

Gjetjet e “Analizës së Kornizës rregullatore dhe mekanizmave ekzistuese për financimin e organizatave të shoqërisë civile në nivel kombëtar dhe lokal” iu prezantuan përfaqësuesve të institucioneve dhe organizatave të shoqërisë civile më 17 mars 2026 në Shkup. Punëtorja u organizua në kuadër të Programit rajonal për demokraci lokale në Ballkanin Perëndimor (Regional Programme on Local Democracy in the Western Balkans), i financuar nga

Në mars, anëtarët e miratuan unanimisht Raportin mbi punën e këshillit në vitin 2025. Ata gjithashtu e shqyrtuan Projektligjin për Ndërmarrjet Sociale dhe e ngarkuan Departamentit për Bashkëpunim me Organizatat Joqeveritare të Sekretariatit të Përgjithshëm të përgatiste një opinion me vëzhgimet kryesore nga diskutimi. Në seancë, anëtarët diskutuan gjithashtu planet e ministrive për mbështetje financiare për organizatat e shoqërisë civile në vitin 2026 dhe kërkuan përgatitjen e një table me të dhëna nga të gjitha ministrinë.

Përmes këtyre seancave, anëtarët e Këshillit punuan për përmirësimin e kornizës ligjore, monitorimin e financimit shtetëror, promovimin e konsultimeve dhe një llogaridhënie më të madhe të institucioneve ndaj organizatave të shoqërisë civile.

Bashkimi Evropian dhe i zbatuar nga UNDP.

Një nga gjetjet kryesore të Analizës tregon se financimi total publik për organizatat e shoqërisë civile është rritur nga 419 milionë denarë në vitin 2018 në pothuajse dy miliardë në vitin 2024, pra një rritje prej pothuajse katër herë. Pas kësaj shifre qëndron një problem strukturor. Konkretisht, mbi 37 përqind e financimit kombëtar në vitin 2024 u shpërnda pa thirrje publike, pa një procedurë transparente, pa kriteret e disponueshme për publikun dhe pa mundësi të barabarta për të gjitha organizatat. Edhe më shqetësuese është se pjesa e fondeve të shpërndara pa një njoftim po rritet: në vitin 2022 dhe 2023 ishte rreth 32 përqind, dhe në vitin 2024 u rrit në 37.64.

Nën “financimin e organizatave të shoqërisë civile” në dokumentet buxhetore, klubet sportive, partitë politike dhe bashkësitë fetare janë të përziera, entitete me role krejtësisht të ndryshme në shoqëri. Për të pasur një pamje më të qartë, analiza përfshiu edhe të dhëna nga platforma

Civika mobilitas, i cili gjurmon alokimet për organizatat e regjistruara sipas Ligjit për Shoqatat dhe Fondacionet, duke përjashtuar sportet dhe kategoritë e tjera. Një krahasim i dy burimeve për periudhën 2019–2023 zbulon thellësinë e problemit: për vitin 2023, Këshilli për Bashkëpunim midis Qeverisë dhe Shoqërisë Civile regjistroi mbi 1.34 miliardë denarë në financim për organizatat e shoqërisë civile, ndërsa të dhënat nga Civika mobilitas për të njëjtin vit tregojnë vetëm 332 milionë denarë. Diferenca prej mbi një miliard denarë nuk është gabim, por pasojë e drejtpërdrejtë e faktit se përdorues krejtësisht të ndryshëm bien nën të njëjtën linjë buxhetore. Ndërsa të dy burimet janë mjaft konsistente me ministritë e mjedisit dhe sistemin politik, devijimet më të mëdha janë me Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale dhe Agjencinë për Rini dhe Sport. Kur ndryshimi midis burimeve është kaq i madh, fotografia reale se ku shkojnë paratë është praktikisht e palexueshme.

Në nivel lokal, situata është edhe më e theksuar. Sipas të dhënave nga Analiza, në Aerodrom, Qendër, Shtip dhe Kavadar, sporti thith midis 75 dhe 95 përqind të të gjitha fondeve të destinuar për organizatat e shoqërisë civile, duke lënë një buxhet marginal për organizatat që punojnë në të drejtat e grave, të rinjtë, mjedisin dhe drejtësinë sociale. Në Kavadar, shoqatat dhe fondacionet nuk kanë marrë asnjë denar për katër vjet rresht, nga viti 2018 deri në vitin 2021. I vetmi përjashtim është Berova, ku organizatat marrin rregullisht deri në 46 përqind të buxhetit të destinuar për organizatat e shoqërisë civile. Një

komunë e vogël, një buxhet i kufizuar, por një shpërndarje e balancuar dhe provë se ndryshimi është i mundur kur ka vullnet.

Analiza është një hap kyç në identifikimin e mundësive për përmirësim dhe bazohet në pesë parimet kryesore të metodologjisë LOD: transparencën, përfshirjen, efikasitetin, vazhdimësinë dhe universalitetin. Ajo është testuar tashmë në pesë komunat e mbuluara nga programi ReLOaD (Aerodrom, Berovë, Qendër, Shtip, Kavadar) dhe përfaqësuesit e Berovës tregojnë se i ka ndihmuar ata të përmirësojnë transparencën dhe strukturën e financimit.

Organizatat e shoqërisë civile që punojnë me grupet vulnerabël, të rinjtë dhe avokimin përballen me probleme kur financimi është i paparashikueshëm. Kjo ua vështirëson punën, planifikimin dhe mbajtjen e stafit.

Analiza ofron 11 rekomandime, duke përfshirë: futjen e një standardi minimal kombëtar për financimin e organizatave të shoqërisë civile të zbatueshëm për të gjitha ministritë, njoftimin publik të detyrueshëm me përjashtime të kufizuara në mënyrë strikte, reformën e klasifikimit të buxhetit, një portal kombëtar për transparencën dixhitale dhe mbështetje graduale shumëvjeçare. Megjithatë, mbetet pyetja nëse institucionet do të jenë të gatshme t'i zbatojnë ato.

Të dhëna më të arritshme mbi shoqërinë civile në rajon

Rjeti Ballkanik për Zhvillimin e Shoqërisë Civile (BCSDN) ka publikuar një platformë interaktive (dashboard) për të dhënat nga Matrica për monitorim të mjedisit mundësues për zhvillimin e shoqërisë civile. Në këtë mënyrë, të dhënat nga ky hulumtim, i cili po kryhet në gjashtë vende të Ballkanit Perëndimor (Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë, Maqedoni e Veriut, Serbi dhe Mali i Zi), janë bërë më të arritshme për analizë, krahasim dhe përdorim praktik. Ai e transformon Matricën për monitorim nga një raport statik në një mjet dixhital dinamik, të ndërtuar në një mjet vizualizimi të të dhënave (Power BI).

Përdoruesit, nga hulumtuesit dhe politikëbërësit deri te organizatat e shoqërisë civile, mund të fitojnë njohuri mbi fusha specifike, të tilla si liria e shoqërimit, financimi shtetëror ose përfshirja në hartimin e politikave në një mënyrë shumë më të shpejtë dhe më të thjeshtë.

Vegla interaktive paraqet në një vend të dhëna mbi mjedisin ligjor, rregullator dhe financiar në të cilin vepron shoqëria civile në rajon. Ai ofron raporte përshkruese dhe lejon që të dhënat të kërkohen, krahasohen dhe vizualizohen. Platforma lejon filtrimin sipas vendeve, viteve, zonave, nënfushave dhe standardeve, në mënyrë që përdoruesit të mund të gjejnë më lehtë të dhënat që u nevojiten dhe të krahasojnë trendet me kalimin e kohës.

Për sektorin e shoqërisë civile, një vegël e tillë interaktive është e rëndësishme sepse lejon një kuptim më të mirë të trendeve afatgjata, krahasime midis vendeve dhe identifikim në kohë të fushave ku nevojiten reforma. Për

institucionet dhe donatorët, është një burim të dhënash që mund të ndihmojë në krijimin e politikave dhe mbështetjes së synuar për nevojat reale të shoqërisë civile.

Matrica për monitorim tregon se të dhënat, përveçse janë një mjet teknik, janë gjithashtu baza për avokim të informuar, dialog publik dhe monitorim nëse ligjet, politikat dhe praktikat krijojnë vërtet një hapësirë në të cilën organizatat e shoqërisë civile mund të veprojnë lirisht, në mënyrë të qëndrueshme dhe efektive.

Përveç një kornize hulumtuese, Matrica bëhet edhe një vegël për avokim aktiv. Ajo i ndihmon organizatat të argumentojnë kërkesat e tyre, institucionet të njohin dobësitë dhe publikun të ketë një fotografi më të qartë se sa lehtësues është në të vërtetë mjedisi në të cilin vepron shoqëria civile.

Aktualisht, të dhënat janë të disponueshme për gjashtë vendet nga viti 2019 deri në vitin 2024. Matrica monitoron kushtet për punën e organizatave të shoqërisë civile përmes tre fushave kryesore: garancitë themelore ligjore të lirive, një kornizë për qëndrueshmërinë financiare të organizatave të shoqërisë civile dhe marrëdhënien midis qeverisë dhe sektorit të shoqërisë civile.

U hap Qendra rinore në Dellçevë

Në janar, Komuna e Dellçevës e hapi Qendrën rinore, e cila u ofron të rinjve një hapësirë të re për aktivizëm, rrjetëzim dhe pjesëmarrje në jetën shoqërore lokale. Qendra u promovua në takimin e parë të përbërjes së re të Këshillit rinor lokal, duke hapur zyrtarisht dyert e saj për të rinjtë në komunë.

Hapja e Qendrës është një përgjigje ndaj kërkesave të të rinjve, të cilët përmes forumeve të buxhetit e përcaktuan atë si një prioritet për vitin 2026. Kjo e konfirmon rëndësinë e pjesëmarrjes qytetare në krijimin e politikave dhe shërbimeve lokale.

Qendra rinore është konceptuar si një hapësirë e hapur dhe gjithëpërfshirëse e aksesueshme për të gjithë të rinjtë, ku ata mund të përfshihen në trajnime, punëtori, aktivitete kulturore dhe krijuese, si dhe iniciativa me interes për komunitetin. Hapësira synon të inkurajojë aktivitetin, bashkëpunimin dhe përfshirjen e tyre në jetën shoqërore.

Qendra do të menaxhohet nga organizata qytetare "GRUAJA" nga Dellçeva, e cila do të punojë përtëmbështetur të rinjtë dhe zhvillimin e tyre përmes programeve dhe aktiviteteve të ndryshme.

Hapja e Qendrës rinore ishte një detyrim i Komunës së Dellçevës në përputhje me Ligjin për pjesëmarrjen rinore.

PJESËMARRJA QYTETARE

Vetëm 157 nga gjithsej 341 autobusë të NTP "Shkup" qarkullojnë çdo ditë në Shkup

Qendra për Komunikime Qytetare publikoi hulumtimin dhe bazën e të dhënave rreth kapaciteteve të Ndërmarrjes së Transportit Publik të Shkupit. Hulumtimi zbulon shifra shqetësuese.

Vetëm 157 autobusë vihen në shërbim çdo ditë nga gjithsej 341 që ka në dispozicion Ndërmarrja e Transportit Publik "Shkupi".

Të dhënat tregojnë një rënie të ndjeshme të transportit publik në kryeqytet. Brenda dhjetë vjetësh, numri i pasagjerëve të transportuar është ulur me rreth 30 milionë në vit - nga 52 milionë pasagjerë në vitin 2015, në rreth 22 milionë sot.

Siç thotë QKQ, "situata është më e keqe kur bëhet fjalë për autobusët që mund të shërbehen". Sipas hulumtimit, nga një total prej 341 autobusësh, 185 janë teknikisht të shërbeshëm, por 157 janë në trafik të përditshëm.

Në të njëjtën kohë, mosha mesatare e flotës po rritet, duke arritur në 13.3 vjet, më e larta në dhjetë vitet e fundit. Më shumë se 80 përqind e autobusëve janë Yutong dhe LAZ, ndërsa kompania ka edhe dhjetë autobusë Sanos, të cilët janë 33 vjeç.

Sa i përket standardeve mjedisore, vetëm rreth 10 përqind e flotës së automjeteve përmbush standardin Euro 6, ndërsa automjetet e mbetura janë Euro 4 dhe Euro 5.

Hulumtimi është përgatitur në bazë të raporteve vjetore të NTP "Shkup" dhe të dhënave të marra përmes qasjes së lirë në informacione publike.

Qasjen deri te hulumtimi e gjeni përmes linkut të mëposhtëm.

“Me Biçikletë“ kërkon zgjidhjet më të mira për të gjithë qytetarët e Shkupit

Ndërsa rindërtimet intensive të rrugëve, bulevardeve, trotuareve dhe infrastrukturës tjetër rrugore po zhvillohen në të gjithë Shkupin, nisma qytetare “Me Biçikletë“ po del përsëri publikisht me mesazhin se rindërtimi i qytetit duhet të nënkuptojë përmirësim të vërtetë për të gjithë, jo krijim pengesash në hapësirën publike.

Me letra drejtuar Qytetit të Shkupit dhe Ministrisë së Transportit, iniciativa, e cila prej vitesh ka avokuar për një Shkup më të mirë dhe më të aksesueshëm, ngre dy pyetje të rëndësishme: si po kryhen rindërtimet aktuale në terren dhe pse ende vonohet miratimi i Rregullores për Infrastrukturën e Biçikletave.

Arsyeja për reagimin e tyre ndaj Qytetit të Shkupit është gjendja e rrugës Nikolla Parapunov në Karposh 4, ku gjatë rindërtimit të shtegut për këmbësorë, i cili filloi në shkurt të vitit 2026, u vunë re bordura të reja të vendosura në kënd, në vend të kalimeve plotësisht të aksesueshme. Sipas “Me Biçikletë“, ky është një shembull se si qëllimi i mirë për të përmirësuar infrastrukturën mund të shndërrohet në një pengesë të re për disa qytetarë, nëse nuk respektohen standardet e aksesueshmërisë tashmë të vendosura.

Ata kujtojnë se trotuaret dhe kalimet për këmbësorë nuk përdoren vetëm nga këmbësorët, por edhe nga personat me aftësi të kufizuara, përdoruesit e karrocave me rrota, prindërit me karroca për fëmijë, qytetarët e moshuar, si dhe të gjithë ata që lëvizin me biçikletë, skuter ose pajisje të tjera me rrota. Ata theksojnë se “çdo formë tjetër përfaqëson një pengesë fizike dhe e bën lëvizjen më të vështirë”, dhe paralajmërojnë edhe më fuqishëm se “një bordurë e ngritur është si një humnerë, ambis, një pengesë e pakapërcyeshme për njerëzit në karroca me rrota”. Me këtë, “Me Biçikletë“ dëshiron të tregojë se në shikim të parë

një detaj i vogël infrastrukturor mund të nënkuptojë, në praktikë, përjashtim të plotë nga hapësira publike për dikë.

Për ta, pyetja nuk është nëse ka një rrugë të shënuar për biçikleta diku, por nëse hapësira publike është projektuar në një mënyrë që do të jetë funksionale dhe e arritshme për të gjithë.

“Me Biçikletë“ nuk mbetet vetëm e hapur për kritika, por ofron edhe zgjidhje konkrete. Propozon që bordurat të korrigjohen ndërsa aktivitetet e ndërtimit janë duke vazhduar, duke përfshirë në disa vende në të gjithë qytetin, siç janë bulevardet “Aradhat Partizane” dhe “Ilinden”, si dhe rrugët “Maqedonia”, “11 Tetori”, “Koço Racin” dhe pjesë të tjera ku po kryhen punime. Mesazhi është se gabimet nuk duhet të korrigjohen vetëm aty ku qytetarët reagojnë me zë të lartë, por se rregullat duhet të zbatohen kudo. Sipas tyre, nuk mjafton që rregullat e mira të jenë në letër nëse ato nuk komunikohen dhe respektohen nga të gjithë të përfshirët në proces, që nga projektimi, ndërtimi e deri te mbikëqyrja.

Përveç kësaj, “Me Biçikletë“ ngre edhe çështjen e vonesës në Rregulloren për Planifikimin, Projektimin dhe Mirëmbajtjen e Infrastrukturës së Biçikletave. Edhe pse iniciativat për miratimin e saj kanë ekzistuar për më shumë se një dekadë, dhe kushtet ligjore u krijuan me ndryshimet e vitit 2025, procesi nuk është ende i përfunduar. Prandaj, ata kërkojnë që institucionet të japin përgjigje të qarta se ku është bllokuar procedura për miratimin e saj.

Në adresën e tyre drejtuar Ministrisë, ata nuk e fshehin zhgënjimin e tyre për pritjen e gjatë, por në të njëjtën kohë vazhdojnë të ofrojnë bashkëpunim. “Ne besojmë se ka kaluar mjaftueshëm kohë dhe do të ishte turp që një Rregullore që është me interes publik të mbetet e bllokuar, në sirtarë“, deklarojnë ata. Ata gjithashtu theksojnë se Maqedonia, së bashku me Shqipërinë dhe Kosovën, është ndër vendet e fundit në Evropë që nuk kanë një rregullore të tillë, dhe se miratimi i Rregullores do të thoshte një hap i madh përpara, veçanërisht duke pasur parasysh se, sipas tyre, dokumenti i përgatitur do të ishte ndër më cilësorët në rajon.

“Me Biçikletë“ nuk vepron vetëm si kritik i institucioneve, por si një aktor aktiv qytetar që ka monitoruar, analizuar, propozuar dhe reaguar për vite me radhë. Ata thonë se “nuk mund të kemi progres dhe status quo në të njëjtën kohë“.

Gratë dhe foshnjat rome vazhdojnë të përballen me pengesa serioze në aksesin në kujdes shëndetësor falas dhe cilësor

Punëtorja e organizuar nga Iniciativa për të Drejtat e Grave nga Shuto Orizari në shkurt, mbledhi së bashku përfaqësues të institucioneve, profesionistë të kujdesit shëndetësor dhe organizata të shoqërisë civile për të diskutuar aksesin dhe cilësinë e shërbimeve shëndetësore për komunitetin rom.

Në takim u prezantuan gjetjet nga hulumtimet në terren, të cilat tregojnë se shërbimet falas gjinekologjike ende paguhen, gjë që përbën një barrë shtesë për gratë, veçanërisht ato nga grupet vulnerabël. Përveç kësaj, shëndeti i grave në periudhën riprodhuese dhe shëndeti i foshnjave ndikohet drejtpërdrejt nga informacioni i pamjaftueshëm në lidhje me të drejtat, pengesat administrative dhe aksesin në shërbime falas.

Përfaqësues nga Ministria e Shëndetësisë, Fondi për Sigurim Shëndetësor, Oda e Mjekëve të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Shoqata e Gjinekologëve dhe Obstetërve të Maqedonisë, si dhe mjekë familjarë dhe përfaqësues të sektorit të shoqërisë civile.

Ata theksuan nevojën për përfshirje më të madhe të organizatave të shoqërisë civile në krijimin e politikave shëndetësore, parandalimin dhe sanksionimin e tarifimit të paligjshëm nga gjinekologët e kujdesit primar përmes mbikëqyrjes së shtuar të inspektimit dhe mekanizmave të qartë të raportimit, si dhe informimit më të mirë të qytetarëve për të drejtat e tyre. Theks i veçantë u vu gjithashtu në transparencën në shpenzimin e fondeve dhe forcimin e bashkëpunimit midis institucioneve dhe komunitetit.

Punëtorja tregoi se avancimi i të drejtave shëndetësore nuk mund të arrihet pa pjesëmarrjen aktive të vetë qytetarëve dhe organizatave të shoqërisë civile, të cilat përmes proceseve të tilla bëhen një faktor kyç në krijimin e shërbimeve publike më të drejta dhe më të arritshme.

Aktiviteti është pjesë e projektit “Të drejtat e avancuara shëndetësore të vajzave, grave dhe grupeve të cenushme”, i mbështetur nga Qeveria e Zvicrës përmes programit Civika mobilitas dhe zbatohet nga HERA – Asociaconi për Edukim Shëndetësor dhe Hulumtim, ESE - Shoqata për Emancipim, Solidaritet dhe Barazi të Grave, Së Bashku Më të Fortë dhe Iniciativa për të Drejtat e Grave e Shuto Orizarës.

Platforma kundër korrupsionit kërkon emërimin e menjëhershëm të lidershipit në Agjencinë për Qasje të Lirë në Informacion

Në janar, Platforma e organizatave të shoqërisë civile për luftën kundër korrupsionit u bëri thirrje anëtarëve të Parlamentit të Republikës së Maqedonisë së Veriut që të emërojnë urgjentisht një drejtor dhe një zëvendës drejtor të Agjencisë për Mbrojtjen e të Drejtës për Qasje të Lirë në Informacion Publik.

Platforma thekson se Agjencia luan një rol kyç në mbrojtjen e të drejtës së qytetarëve për qasje në informacion publik. Ajo ka qenë jofunksionale që kur mandati i udhëheqjes së mëparshme skadoi dhe asnjë zyrtar i ri nuk u emërua nga Parlamenti.

Ata kujtojnë se e drejta për qasje në informacion është një e drejtë njerëzore e garantuar kushtetuese dhe rregullohet nga konventat ndërkombëtare dhe evropiane dhe zbatimi i saj është baza për transparencën dhe llogaridhënien e institucioneve.

Në reagim thuhet se qasja në informacionin publik u lejon

qytetarëve të informohen për të drejtat dhe detyrimet e tyre, të përdorin shërbimet publike, të marrin pjesë në proceset e vendimmarrjes dhe të kërkojnë llogaridhënie nga institucionet. Theksohet se kjo e drejtë është një mjet i rëndësishëm për organizatat e shoqërisë civile, median dhe gazetarët investigativë në luftën kundër korrupsionit dhe zbulimin e parregullsive në funksionimin e institucioneve publike.

Për shkak të mosemërimit të një drejtori dhe zëvendës drejtori, Agjencia nuk mund të vendosë për ankesat e kërkuarve të informacionit, as të ushtrisë plotësisht kompetencat e saj ligjore, gjë që, siç u tha, kufizon qasjen e qytetarëve në informacion në lidhje me punën e institucioneve dhe shpenzimin e fondeve publike.

Platforma u bëri thirrje deputetëve të emërojnë urgjentisht udhëheqjen për të mundësuar funksionimin e qetë të Agjencisë dhe mbrojtjen e vazhdueshme të së drejtës së qytetarëve për qasje në informacionin publik.

Tranzicioni energjetik sjell sfida, por edhe masa konkrete për qytetarët

Tranzicioni energjetik në Republikën e Maqedonisë së Veriut nuk është më çështje zgjedhjeje, por domosdoshmërie. Siç thekson Instituti për Demokraci “Societas Civilis” - Shkup (IDSCS), ky proces është pjesë e një axhende më të gjerë reformash dhe është i lidhur ngushtë me detyrimet evropiane dhe objektivat klimatike të vendit. Megjithatë, pavarësisht angazhimit deklarativ, mbetet pyetja nëse politikat ekzistuese janë mjaftueshëm të qarta, të koordinuara dhe të zbatueshme.

Në praktikë, tranzicioni përfshin një heqje graduale të qymyrit, i cili ende luan një rol qendror në prodhimin e energjisë elektrike. Analizat e IDSCS sugjerojnë se pikërisht kjo varësi e vendos vendin në një pozicion kompleks: të sigurojë stabilitetin energjetik duke ulur emetimet. Por një pengesë kryesore është se afati kohor për heqjen graduale të qymyrit mbetet i paqartë, duke krijuar pasiguri si për investitorët ashtu edhe për publikun.

Zgjidhjet, sipas IDSCS, synojnë përsheptimin e investimeve në burimet e rinovueshme, veçanërisht energjinë diellore dhe të erës. Axhenda e reformës parashikon një rritje të këtyre kapaciteteve me të paktën 0.8 GW deri në qershor 2027, që është një hap ambicioz përpara. Megjithatë, siç theksojnë nga IDSCS, zbatimi i këtyre planeve përballet me pengesa serioze administrative, procedura komplekse, të gjata dhe shpesh të pakoordinuara për marrjen e lejeve, të cilat ngadalësojnë zhvillimin e projekteve. Në këtë drejtim, njoftimi nga institucionet kompetente për të prezantuar një Plan vjetor për ndërtimin e objekteve të energjisë me Ligjin e ri të energjisë mund të përfaqësojë një hap përpara, por mbetet për t'u parë nëse kjo do të nënkuptojë edhe një përsheptim të konsiderueshëm të proceseve.

Paralelisht, 250 sisteme fotovoltaike në çati me një kapacitet total të instaluar prej 250 MW janë planifikuar të instalohen deri në vitin 2030. Këto sisteme do të përdoren kryesisht për nevojat e veta ose për ruajtjen e energjisë,

duke treguar një zhvendosje graduale drejt një modeli energjie më të decentralizuar dhe të qëndrueshëm. Megjithatë, mbetet pyetja nëse ka mekanizma të mjaftueshëm financiarë dhe teknikë për të nxitur një transformim të tillë në praktikë.

Një çështje veçanërisht e ndjeshme është dimensionin social i tranzicionit. Siç theksojnë nga IDSCS, koncepti i një “tranzicioni të drejtë” njihet, por ende nuk është zhvilluar mjaftueshëm në politika specifike. Është planifikuar që deri në fund të vitit 2027, rreth 300 punonjës në REK Bitola dhe 50 në TC Oslomej do t'i nënshtrohen një procesi rikualifikimi, ku shumica e tyre pritet të gjejnë punësim të ri. Ndërsa ky është një hap i rëndësishëm, mbetet pyetja nëse masa të tilla janë të mjaftueshme në planin afatgjatë, veçanërisht duke marrë parasysh rrezikun e varfërisë energjetike dhe nevojën për të krijuar mundësi të reja ekonomike në rajonet e prekura.

Përveç kësaj, reformat parashikojnë edhe detyrime specifike në nivel lokal. Deri në qershor 2027, të gjitha komunat dhe Qyteti i Shkupit duhet të prezantojnë ndriçim rrugor me efikasitet energjetik, i cili mund të kontribuojë në një ulje të konsiderueshme të konsumit. Në sektorin e banesave, parashikohet futja e detyrueshme e kalorimetrave në ndërtesat e reja të lidhura me ngrohjen qendrore, me qëllim matjen më të drejtë dhe më të saktë të konsumit të nxehtësisë. Por, siç tregojnë analizat e IDSCS, masa të tilla shpesh përballet me sfida në zbatim, veçanërisht në nivel lokal ku kapacitetet administrative dhe financiare janë të kufizuara.

Në fund të fundit, siç mund të konkludohet nga analizat e IDSCS, tranzicioni energjetik nuk është vetëm një proces teknik, por një transformim i thellë shoqëror. Megjithatë, pa afate të qarta, zbatim të qëndrueshëm dhe gatishmëri të vërtetë institucionale, ekziston rreziku që planet ambicioze të mbeten të pabaralizuara në mënyrë të pamjaftueshme. Kjo është arsyeja pse sfida kryesore nuk është në përcaktimin e objektivave, por në shndërrimin e tyre në rezultate konkrete dhe të matshme.

Raporti u përgatit nga Instituti për Demokraci “Societas Civilis”, në kuadër të projektit “Forcimi i pjesëmarrjes së qytetarëve dhe bizneseve në procesin e Berlinit dhe Axhendën e reformave të Maqedonisë së Veriut”, i financuar nga Fondacioni i Shoqërisë së Hapur - Ballkani Perëndimor. Pikëpamjet dhe opinionet e shprehura janë vetëm ato të autorit/autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Fondacionit të Shoqërisë së Hapur - Ballkani Perëndimor.

Marshi i 8 Marsit për të drejtat e grave në Shkup

Qindra qytetarë marshuan përmes qendrës në Shkup me rastin e Ditës Ndërkombëtare të Gruas. Më 8 Mars, në orën 12:00, nga parku “Gruaja luftëtare” në qendrën e Shkupit filloi marshimi tradicional i 8 Marsit i organizuar nga iniciativa qytetare “Kush është i radhës” dhe më shumë shoqata. Këtë vit marshimi u mbajt nën moton “Që mos ketë tjetër. Nuk do të [zhdukemi]”, sllogan që në vete mbart edhe dhimbje edhe vendosmëri.

Marshimi filloi me një minutë heshtje në nder të viktimave gra. Këtë vit, u mbajt në prag të përvjetorit të parë të tragjedisë në Koçan, por edhe vetëm pak ditë pas një tragjedie tjetër që tronditi publikun. Në një periudhë kur dhuna në familje po bëhet gjithnjë e më e shpeshtë dhe kur rastet tragjike në të cilat gratë janë viktime regjistrohen pothuajse çdo ditë.

Më parë, në thirrjen e saj për marshimin, nisma “Kush është i radhës” tha: “Kemi vuajtur mjaftueshëm, le t’i japim fund ngacmimit dhe vrasjes së njerëzve, dhe veçanërisht grave. Le të dalim të GJITHË së bashku në marshimin më 8 Mars, krah për krah me motrat, nënat, vajzat, shoqet, me gratë që njohim dhe ato që nuk i njohim. Le të luftojmë së bashku për një botë të drejtë, humane dhe të kujdesshme dhe për të përmbysur këtë sistem lakmie dhe dhune.”

Shkupi marshoi. Qindra gra dhe burra shprehën zemërimin e tyre për vendin e grave në shoqërinë moderne. Pjesëmarrësit marshuan në nder të të gjitha grave të rënë dhe të guximshme që ia kushtuan jetën kësaj lufte, për të gjitha gratë që nuk morën drejtësi vitin e kaluar, për të gjitha ato që kishin nevojë të shpëtoheshin dhe për të gjitha ato që nuk mundën ose nuk u lejohet të marshojnë.

Kalia Dimitrova, themeluese dhe kryeredaktore e Meduza, foli gjithashtu në marshim, duke dërguar tre mesazhe të drejtpërdrejta institucioneve, burrave dhe grave.

Ajo u tha institucioneve dhe kryeministrit se dhuna nuk është një devijim i rastësishëm, por një produkt sistemik

i arsimit, kulturës dhe diskursit publik. “Sot, Maqedonia është një mjedis i tmerrshëm, agresiv dhe i frustruar që krijon në mënyrë aktive, të vetëdijshme dhe sistematike një kulturë dhune dhe është në mision për të vrarë gratë e saj”, tha Dimitrova, duke paralajmëruar se pa ndryshime urgjente në arsim dhe kulturën politike, institucionet do të mbajnë përgjegjësi të drejtpërdrejtë.

Ajo u tha burrave se indiferenca është gjithashtu një qëndrim. “Kur ju themi se nuk ndihemi të sigurt, ndërsa përgjigja juaj e parë është se jo të gjithë burrat janë të dhunshëm, ju praktikisht po na thoni se jeni indiferentë ndaj jetës sonë”, theksoi ajo, duke i nxitur ato thjesht të flasin me njëra-tjetrën në vend të gjesteve simbolike. Ajo u bëri thirrje grave që të mbajnë gjallë miqësitë dhe lidhjet e tyre me të dashurit, sepse “lidhjet dhe miqësitë e grave shpëtojnë jetë”. Ajo u bëri thirrje veçanërisht grave politike dhe parlamentare që ta bëjnë këtë çështje një përparësi urgjente politike.

Me pankarta dhe mesazhe të fuqishme, pjesëmarrësit kërkuan drejtësi për shumë viktime dhe shpresë për një të nesërme më të mirë. Me marshimin e 8 marsit, organizatorët u bëjnë thirrje qytetarëve të bashkohen dhe së bashku të dërgojnë një mesazh se gratë do të vazhdojnë të luftojnë për barazi, siguri dhe dinjitet.

Në nder të të gjitha grave që luftuan për të drejtat dhe dinjitetin e grave, në nder të të gjitha grave që ende luftojnë, marshimi përfundoi në vendin ku ndodhej busti i Vera Jociç, (tani i vjedhur) si shenjë proteste kundër fshirjes së grave nga historia dhe shoqëria.

Ekspertët përgatisin Udhëzuesin e parë kombëtar për mbrojtjen e shëndetit riprodhues

Në Republikën e Maqedonisë së Veriut, po lindin gjithnjë e më pak fëmijë dhe gjithnjë e më shumë njerëz po përballesh me probleme të infertilitetit. Me një shkallë fertiliteti prej rreth 1.5 fëmijë për grua, që është dukshëm nën nivelin prej 2.1 të nevojshëm për ripërtëritjen natyrore të popullsisë, vendi përballet me sfida serioze demografike. Pavarësisht kësaj, parandalimi i infertilitetit ende rrallë trajtohet në kohën e duhur.

Kjo është arsyeja për të filluar një proces për të zhvilluar Udhëzuesin e parë kombëtar për ruajtjen e fertilitetit tek gratë dhe burrat, i cili synon të zhvendosë fokusin nga trajtimi tek parandalimi dhe mbrojtja në kohën e shëndetit riprodhues.

Iniciativa zbatohet nga HERA – Asociacioni për Edukim Shëndetësor dhe Huluntim dhe MAGO - Shoqata Maqedonase e Gjinekologëve dhe Obstetërve, nëpërmjet formimit të një grupi ekspertësh multidisiplinar.

Grupi përfshin 10 ekspertë nga fusha të ndryshme, përfshirë gjinekologë-obstetër nga Klinika Universitare për Gjinekologji dhe Obstetrikë, një psikiatër nga Klinika Universitare për Psikiatri, një gjinekolog familjar, një specialist të mjekësisë familjare, një urolog, një nutricionist, si dhe përfaqësues nga Ministria e Shëndetësisë.

Qëllimi i qasjes multidisiplinare është të marrë në konsideratë faktorët e rrezikut për infertilitetin nga perspektiva të shumëfishta, duke ofruar kështu udhëzime të qarta për profesionistët e kujdesit shëndetësor dhe qytetarët. Udhëzuesi duhet të kontribuojë në edukim më të mirë shëndetësor dhe ndërgjegjësim për faktorët që ndikojnë në shëndetin riprodhues dhe ruajtjen e tij.

Ndër rezultatet e pritura janë njohja e hershme e rreziqeve, forcimi i rolit të kujdesit shëndetësor parësor,

informacion më i mirë për të rinjtë përmes edukimit gjithëpërfshirës seksual dhe disponueshmëri më e madhe e rekomandimeve për popullatën e përgjithshme dhe profesionistët e shëndetit.

Kjo iniciativë krijon një qasje sistematike ndaj mbrojtjes së fertilitetit, me theks në parandalimin, ndërgjegjësimin dhe veprimin e hershëm, në vend që të trajtojë vetëm problemet që kanë ndodhur tashmë.

HERA dhe MAGO theksojnë se kjo qasje hap një drejtim të ri në shëndetin publik, në të cilin fertiliteti trajtohet si një burim që mbrohet në kohën e duhur përmes kujdesit dhe edukimit të vazhdueshëm.

Festimi i Ditës së organizatave joqeveritare përmes trajnimeve, debateve dhe aktiviteteve rinore

Me rastin e Ditës ndërkombëtare të organizatave joqeveritare, më 27 shkurt, Qendra e Burimeve Qytetare organizoi katër aktivitete paralele në qytete të ndryshme në të gjithë vendin, duke bashkuar organizatat qytetare, të rinjtë, aktivistët dhe përfaqësuesit e qeverisjes vendore rreth qëllimit të përbashkët - forcimin e shoqërisë civile dhe rolin e saj në nxitjen e ndryshimeve shoqërore.

Në Shkup u mbajt një trajnim me temë “Zhvillimi i ideve të projekteve duke përdorur qasjen e kornizës logjike”, i cili synonte forcimin e kapaciteteve të organizatave të shoqërisë civile për të krijuar ide projektesh të qëndrueshme dhe të strukturuar mirë. Pjesëmarrësit punuan në analizimin e problemeve dhe qëllimeve, zgjedhjen e strategjive, si dhe zhvillimin e një kornize logjike, duke lidhur idetë e projektit me ndryshime më të gjera shoqërore. Përmes punës praktike dhe diskutimeve, ata morën në konsideratë edhe rreziqet dhe supozimet në zbatim. Disa nga pjesëmarrësit

theksuan vlerën e njohurive të fituara dhe mundësitë për zbatimin e tyre praktik, si dhe rëndësinë e rrjetëzimit me organizata të tjera.

Në Shtip, nën moton “Përfshihu, bëj një ndryshim!”, u mbajt një ditë informative, në të cilën morën pjesë rreth 60 fëmijë dhe të rinj. Përmes sesioneve interaktive, ata mësuuan rreth rolit të organizatave të shoqërisë civile, mundësive për vullnetarizëm dhe aktivizëm, si dhe procesit të nisjes së iniciativave. Përmes një simulimi të punës së një organizate, të rinjtë propozuan zgjidhje për sfida specifike në komunitet, duke hapur diskutime mbi tema të tilla si arsimi, siguria dhe ndikimi i teknologjive moderne.

Në Gostivar, ku morën pjesë aktivistë të hershëm nga rajoni. Diskutimi përfshiu një shqyrtim të zhvillimit të sektorit të shoqërisë civile, rezultatet e arritura dhe sfidat

aktuale. Pjesëmarrësit theksuan nevojën për mbështetje më të madhe për organizatat e shoqërisë civile, veçanërisht në nivel lokal, dhe propozuan iniciativa për të rritur bashkëpunimin, duke përfshirë platformat ndërsektoriale, mbështetjen financiare dhe koalicionet lokale të avokimit.

Aktivitetet vazhduan në Demir Hisar, ku u realizua një vizitë në Qendrën e Burimeve Mobile. Në takim morën pjesë përfaqësues të organizatave lokale të shoqërisë civile, administratës komunale, si dhe aktivistë dhe vullnetarë të rinj. Ata u informuan rreth mundësive për financim, mbështetje mentorimi dhe shërbime të ofruara nga projekti “Mbështetja e BE-së për Qendrën e Burimeve Qytetare - Faza 2”, duke theksuar rëndësinë e bashkëpunimit dhe veprimit të përbashkët në nivel lokal. Me këto aktivitete, Qendra e Burimeve Qytetare konfirmoi rolin e saj në forcimin e kapaciteteve, rrjetëzimit dhe

mbështetjes së organizatave të shoqërisë civile dhe të rinjve. Pjesëmarrësit theksuan rëndësinë e një shoqërie civile të fortë dhe aktive që njeh nevojat e komunitetit dhe kontribuon në përmirësimin e cilësisë së jetës.

Projekti “Mbështetja e BE-së për Qendrën e Burimeve Qytetare - Faza 2” financohet nga Bashkimi Evropian dhe zbatohet nga Fondacioni i Qendrës së Burimeve Qytetare, Qendra Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar, Asociacioni për Iniciativa Demokratike - Gostivar dhe Media Plus - Shtip.

Dita Botërore e Skautëve u festua në Kërçovë

Me një betim solemn nga anëtarët më të rinj dhe një mesazh të fortë humanizmi dhe bashkimi, në Kërçovë u shënuar Dita Botërore e Skautëve, e cila tradicionalisht festohet më 22 shkurt në nder të themeluesit të lëvizjes skautiste, Robert Baden-Powell.

Rreth 400 skautë nga disa skuadra nga e gjithë vendi morën pjesë në këtë aktivitet. Eventi qendror filloi në sheshin e qytetit në Kërçovë, ku anëtarët më të rinj dhanë solemnisht betimin e tyre të skautizmit dhe u bashkuan zyrtarisht me organizatën.

Nga Skauti Skuadra “Mirko Mileski” nga Kërçova, e cila ishte mikpritëse në ngjarjen, theksojnë ata që ky moment atje është i veçantë simbolizëm për të rejtat breza skautët.

“Njësitë ynë ishte mikpritëse në ngjarjen ku e dhanë betimin edhe anëtarët më të vegjël nga më shumë njëste dhe u bënë zyrtarisht skautë. Në kuadrë të eventit u mbajt edhe aksioni për dhurimin e gjakut me ndihmën e Kryqit të Kuq, ku u grumbulluan më shumë se 20 njlësi gjak. Bahskë krijojmë një botë më të mirë”, shkruan në njoftimin e tyre.

Pas pjesës solemne, programi vazhdoi në Kalanë Kitino me aktivitete në të hapur, të përshtatur për grupe të ndryshme moshe, në frymë të skautëve me moton “Bëhu gati” dhe parimi i “Bëj vepër të mirë”.

Skautët e vizituan edhe Muzeun e LNÇ në Kërçovë, ku u njoftuan me historinë lokale dhe eventet që e shuan rtajonin.

Ngjarja e konfirmoi rolin në lëvizjen skaute si hapësirë për pjesëmarrjen rinore, humanizmin dhe pjesëmarrjen aktive në komunitet.

Gazetarë të rinj dhe me përvojë do të punojnë së bashku në histori lokale

Aktivizimi i të rinjve, të cilët së bashku me gazetarë me përvojë do të punojnë në histori rreth problemeve dhe sfidave lokale, ishte një nga temat e takimit editorial të gazetarëve dhe aktivistëve nga “Aktivi Lokal Lindje”, së bashku me përfaqësues të Institutit RESIS dhe Këshillit për Etikën e Medias në Maqedoni (CEMM).

Bashkëpunimi synon të sjellë energji të re në gazetarinë lokale, përmes përfshirjes paralele të potencialit të të rinjve dhe përvojës së mëparshme të gazetarëve dhe aktivistëve.

Koordinatori i projektit Igor Micevski njoftoi se në kuadër të projektit “Media komunitare për një shoqëri civile më të fortë”, i cili zbatohet nga Instituti për Hulumtimit mbi Zhvillimin Social RESIS dhe Këshilli për Etikën e Medias në Maqedoni - SEMM, me mbështetje nga Qeveria e Zvicrës përmes programit “Civika mobilitas”, do të hapen mundësi të reja për prodhimin e përmbajtjes dhe përfshirjen e gazetarëve të rinj.

Ai theksoi se projekti do t'i kushtojë një vëmendje të veçantë përfshirjes së të rinjve në zyrat editoriale të “Aktiviteti Lokal”, gjë që do të kontribuojë në zhvillimin e aftësive të tyre gazetareske dhe në avancimin e gazetarisë lokale në përgjithësi. “Qëndrueshmëria e mediave komunitare dhe konkretisht e nismës ‘Aktivi Lokal’ nuk varet vetëm nga sasia dhe diversifikimi i fondeve për prodhimin e përmbajtjes dhe avokimin. Zhvillimi i kapitalit njerëzor është me rëndësi thelbësore - veçanërisht i të rinjve që duan dhe mund të angazhohen në kërkime gazetareske

dhe që natyrshëm përdorin mjete të reja për të arritur audiencën e tyre dhe për të krijuar audiencë të reja”, tha Micevski.

Gazetarët dhe aktivistët ndanë pikëpamjet se kombinimi i të rinjve dhe përvojës mund të kontribuojë në zhvillimin e mëtejshëm të mediave të komunitetit, si dhe në rritjen e dukshmërisë së problemeve me të cilat përballen qytetarët. Në takim u diskutua gjithashtu efektet e historive të publikuara deri më tani nga “Aktivi Lokal Lindje” dhe propozuan ide të reja për historitë që do të përpunohen në periudhën e ardhshme.

Të rinjtë mësojnë se si të mbrojnë të dhënat personale në botën dixhitale

Me rastin e Ditës së mbrojtjes së të dhënave personale, më 28 janar, IMPETUS – Qendra për Internet, Zhvillim dhe Qeverisje të Mirë, në bashkëpunim me Agjencinë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale dhe Gjymnazin “Nikolla Karev” në Shkup, organizoi një aktivitet në ambientet e shkollës. Në aktivitet u promovua një material video, i përgatitur nga nxënësit me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit tek të rinjtë për rëndësinë e privatësisë dhe mbrojtjes së të dhënave personale në jetën e përditshme, si dhe një shembull se si ata mund të kontribuojnë në mënyrë aktive në promovimin e përgjegjësisë dhe sigurisë online.

Në bashkëpunim me Byronë për Zhvillimin e Arsimit, me studentët u diskutuan tema kyçe, duke përfshirë: të drejtën e privatësisë, sigurinë në internet, përdorimin e duhur të rrjeteve sociale dhe të drejtat dhe detyrimet gjatë ndarjes së të dhënave personale.

U diskutua se si, falë telefonave inteligjentë, blerjeve me karta në dyqane, ndarjes së të dhënave biometrike me aplikacionet e shëndetit dhe fitnesit, madje edhe postimeve në mediat sociale, gjithnjë e më shumë informacion rreth jetës sonë mund të gjendet në internet. Ndërsa kjo ndërlikohet zgjeron mundësitë, ajo na ekspozon

gjithashtu ndaj rreziqeve të konsiderueshme, siç janë shkeljet e të dhënave, vjedhja e identitetit dhe mbikëqyrja.

Nxënësit u inkurajuan të mendonin në mënyrë kritike rreth të dhënave që ndajnë, me kë, për çfarë qëllimi dhe si mund ta kontrollojnë dhe menaxhojnë përdorimin e tyre.

Dita e mbrojtjes së të dhënave festohet çdo vit për të përkujtuar Konventën 108 të Këshillit të Evropës, të miratuar në Strasburg në vitin 1981 si marrëveshje e parë ndërkombëtare ligjërishme e detyrueshme për mbrojtjen e të dhënave personale. Konventa hodhi themelet për kornizat moderne të mbrojtjes së të dhënave, duke përfshirë Rregulloren e përgjithshme për mbrojtjen e të dhënave.

“Le të jetë kjo ditë një kujtesë se mbrojtja e privatësisë është një përgjegjësi e përbashkët e institucioneve, sistemit arsimor, qytetarëve dhe veçanërisht e brezave të rinj”, tha IMPETUS. Eventi ishte i organizuar në korniza në projektin MKSafeNet (MKSafNet).

Komuniteti lokal dhe institucionet në Prespë po kërkojnë së bashku zgjidhje për menaxhimin e mbeturinave

Përfshirja e komunitetit lokal është çelësi për krijimin e zgjidhjeve të qëndrueshme për menaxhimin e mbeturinave, u theksua në punëtoritë e mbajtura në Prespë në mars, ku banorët e Resnjës dhe fshatrave përreth diskutuan dhe propozuan së bashku ide për një mjedis më të pastër.

Në dy punëtoritë me popullsinë vendase dhe fermerët morën pjesë rreth dyzet banorë nga fshatrat Bolno, Carev Dvor, Drmeni, Shurlenci, Perovo (e Poshtme dhe e Sipërme), si dhe nga Resnja. Në takime, ata biseduan me drejtorin e NP "Proleter", Marçel Konsentino Rusu, mbi sfidat aktuale në menaxhimin e mbeturinave dhe hapat e mundshëm të përbashkët për të përmirësuar situatën.

Gjatë diskutimeve, u hartua një plan veprimi për të zbatuar rekomandimet dhe kërkesat e banorëve të miratuara tashmë. Këto përfshijnë sigurimin e kontenerëve të dytë të përzgjedhjes së mbeturinave në fshatra (për plastikë, letër dhe kanaçe), ngritjen e pikave për mbledhjen e mbeturinave tekstile, si dhe krijimin e një modeli për mbledhjen dhe menaxhimin e mbeturinave të pesticideve, i cili do të zhvillohet në bashkëpunim me farmacinë bujqësore.

Diskutimet po zhvillohen në kuadër të fushatës "Prespa? Zgjuhuni për një mjedis të pastër", e cila zbatohet nga Instituti për Studime të Komunikimit (ICS) në bashkëpunim me Eco Guerilla Prespë dhe Shoqatën Ekologjike Maqedonase, me mbështetjen e Bashkimit Evropian përmes programit "BE për Prespën".

Romalitiko dhe Oda e Sigurimit Privat me një marrëveshje për trajnimin dhe licencimin e 56 romëve

Elvis Shaqiri, drejtori i Institutit për Kërkime dhe Analiza të Politikave – Romalitiko, nënshkroi një marrëveshje bashkëpunimi me Verica Mileska Stefanovska, kryetare e Odës për Sigurim Privat të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Marrëveshja parashikon zbatimin e trajnimit për 56 romë për të fituar kualifikime për siguri fizike. Programi përfshin trajnim teorik dhe praktik, pas të cilit pjesëmarrësit do të japin një provim teorik dhe praktik. Pas përfundimit me sukses të trajnimit dhe kalimit të provimeve, pjesëmarrësit do të licencohen në përputhje me procedurat dhe standardet përkatëse për punë në sektorin e sigurisë private.

Romalitiko ka nënshkruar tashmë Memorandume mirëkuptimi me agjenci private sigurie, duke siguruar një lidhje midis trajnimit dhe tregut të punës. Këto partneritete u mundësojnë pjesëmarrësve, pas marrjes së licencës, të kenë siguruar mundësi punësimi në kompani private në këtë sektor.

Organizata mbetet e përkushtuar për të krijuar mundësi konkrete për fuqizim ekonomik dhe akses më të mirë në punësim të denjë për komunitetin rom, përmes masave

praktike, trajnimit profesional dhe partneriteteve me institucionet përkatëse dhe sektorin privat.

Ky aktivitet u zbatua si pjesë e ndërhyrjes "Qasja në tregun e punës përmes forcimit të aftësive dhe lidhjes me punën", mbështetur financiarisht nga Suedia përmes We Effect, Shkup.

Ndërtimi i komuniteteve gjithëpërfshirëse dhe rezistente duke forcuar kapacitetet lokale dhe institucionale

Përmes projektit “Ndërtimi i komuniteteve gjithëpërfshirëse dhe rezistente”, Shoqata e Juristëve të Rinj të Maqedonisë (MYLA) zbatoi një seri punëtorish që synonin parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm, forcimin e bashkëpunimit shumëdisiplinor dhe promovimin e trajtimit pas penal dhe riintegritimit të personave të dënuar.

Aktivitetet ishin të destinuara për përfaqësues të qeverive lokale, shërbimeve profesionale në fushat e mbrojtjes sociale, shëndetësore dhe të fëmijëve, arsimit, si dhe për ekipet multidisiplinare dhe përfaqësues nga institucionet penale dhe komunitetet lokale.

Punëtoritë u mbajtën në komunat Shuto Orizarë, Veles dhe Qendër, të cilat u përqendruan në rolin e institucioneve lokale në parandalimin dhe reagimin ndaj ekstremizmit të dhunshëm. Diskutimet mbuluan kornizën kombëtare

Përfshirje dhe mbështetje më e madhe për njerëzit me sindromën Daun

Në Maqedoninë e Veriut, nuk ka një regjistër zyrtar kombëtar që përcakton me saktësi numrin e personave me sindromën Daun, prandaj nuk ka një shifër të vetme të saktë në nivel shtetëror. Sipas statistikave botërore, sindroma Daun ndodh tek afërsisht një në 650 deri në 700 të porsalindur, ndërsa vlerësimet nga shoqatat dhe institucionet shëndetësore tregojnë se në vend jetojnë rreth 800 deri në 1,000 persona me sindromën Daun.

Ata janë një nga grupet më të vogla, por edhe më të cenueshme të personave me aftësi të kufizuara, për të cilët shteti po ndërton gradualisht një sistem përfshirjeje, megjithëse në praktikë ka ende sfida në arsim, mbrojtje sociale dhe përfshirjen e tyre të plotë sociale.

Me rastin e 21 Marsit - Ditës ndërkombëtare të personave me sindromën Daun, Shoqata për Rehabilitimin dhe Përfshirjen e Personave me Sindromën Daun - Qendra Ditore “Dozë Lumturie” Shkup dërgoi një mesazh për respektimin e dinjitetit njerëzor, barazinë dhe promovimin e përfshirjes. Shoqata thekson se personat me sindromën Daun janë pjesë e pandashme e shoqërisë dhe duhet të kenë qasje të barabartë në arsim, shëndetësi dhe mbrojtje

dhe politikat përkatëse, duke njohur shenjat e hershme të radikalizimit, si dhe mekanizmat për koordinimin, monitorimin dhe raportimin e fenomeneve të rrezikshme.

Theks i veçantë u vu në forcimin e bashkëpunimit midis institucioneve dhe komunitetit, me qëllim një reagim më efikas dhe në kohë në nivel lokal dhe një qëndrueshmëri më të madhe të komuniteteve.

Një punëtor dy-ditore u mbajt gjithashtu në Veles me ekipe multidisiplinare nga Burgu i Idrizovës, Burgu i Kumanovës, si dhe nga Shkupi, Gostivari dhe Kumanova. Pjesëmarrësit punuan në zhvillimin e mjeteve për të punuar me individë në rrezik radikalizimi, përgatitjen e programeve para lirim, zhvillimin e procedurave standarde operative për mbështetje pas dënimit dhe shkëmbimin e përvojave përmes studimeve të rasteve.

Punëtorja kishte për qëllim përmirësimin e koordinimit midis institucioneve penale dhe ekipeve lokale, me qëllim riintegritimin më efektiv dhe uljen e rrezikut të ri-radikalizimit, veçanërisht midis grupeve vulnerabël dhe të margjinalizuara.

Projekti zbatohet me mbështetjen e Fondit Global të Angazhimit dhe Rezistencës së Komunitetit (GCERF) dhe synon të kontribuojë në një qasje sistematike dhe të koordinuar në adresimin e rreziqeve të ekstremizmit të dhunshëm, përmes forcimit të kapaciteteve institucionale dhe një roli aktiv të komunitetit.

sociale, jetën kulturore dhe sportive, si dhe mundësi për punësim dhe pjesëmarrje aktive në komunitet.

“Si një organizatë që punon çdo ditë me fëmijë, të rinj dhe persona me aftësi të kufizuara, si dhe familjet e tyre, ne mbetemi të përkushtuar fuqimisht ndaj misionit tonë për të krijuar hapësirë për zhvillim, mbështetje, pranim dhe përfshirje të vërtetë”, deklaroi Qendra Ditore “Dozë Lumturie”.

Ata shtojnë se përfshirja nuk duhet të mbetet vetëm një angazhim deklarativ, por duhet të transformohet në një praktikë të vërtetë që do të njihet në institucione, shkolla, mjedisin e punës dhe jetën e përditshme. Në të njëjtën kohë, ata bëjnë thirrje për heqjen e barrierave dhe paragjykimëve, dukshmëri më të madhe sociale dhe mbështetje sistematike për personat me aftësi të kufizuara dhe familjet e tyre.

Në prag të kremtimit, përfaqësuesit e kësaj shoqate patën një takim me Presidenten e vendit Gordana Siljanovska Davkova. Në njoftimin pas takimit, u tha: “Në mbështetje të prindërve dhe familjeve kujdestare, është e rëndësishme

për mua t'u mundësoj personave me sindromën Daun të zhvillojnë në mënyrë adekuate aftësi dhe aftësi jetësore dhe të marrin pjesë aktive në të gjitha segmentet e jetës shoqërore, si qytetarë të barabartë.”

Qendra për kujdes ditor thotë se shoqëria duhet të ecë drejt barazisë dhe pranimit thelbësor, duke theksuar mesazhin “të ndryshëm në disa mënyra, të barabartë në vlerë” si një thirrje për një komunitet më gjithëpërfshirës dhe human.

Tetë dekada gazetari në shërbim të interesit publik

Duke ndarë çmimet vjetore të gazetarisë, Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) shënoi 80-vjetorin e saj, tetë dekada të përkushtuara mbrojtjes së profesionit të gazetarisë, lirisë së shprehjes dhe interesit publik.

Përzgjedhja e fituesve të çmimeve u vendos nga një komision i përbërë nga gazetarët Millka Smilevska, Semra Musai dhe Marjan Nikolovski, të cilët i vlerësuan punimet sipas kriterëve të tilla si profesionalizmi, interesi publik dhe ndikimi.

Çmimi për arritje jetësore iu dha gazetarit Risto Tasev, ndërsa fotoreporterit Robert Atanasovski u nderua për kontributin e tij në dokumentimin vizual të historisë bashkëkohore. Çmimi Jashar Erebara për Gazetari hulumtuese iu dha tre redaksive dhe autorëve për hulumtime në lidhje me zjarrin në Koçan dhe pasojat e tragjedisë, përkatësisht: IRL, KOD–TV Telma dhe gazetares Irena Mulaçka nga Fokus. Çmimi për raportim lokal dhe rajonal iu dha Ardit Ramadanit nga Portalb, ndërsa Vlado Apostolov nga BIRN mori një çmim për kontributin e tij në gazetarinë hulumtuese, për projektet “Sistemi përtej sistemit: Shteti i verbër ndaj parave të KOM-OA dhe BIM” dhe “Pronat fetare”. Aneta Bllazhevska nga Nezavisen.mk gjithashtu mori një çmim.

Për fituesit, çmimet janë një nxitje për punë të mëtejshme në interes të publikut. Në fjalimin e tij, kryetari i Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë, Mlladen Çadikovski, foli për zhvillimin e gazetarisë maqedonase dhe sfidat me të cilat përballet sot. Sipas tij, nga fillimet e mediave shtetërore deri te mjedisi modern dixhital, gazetaria është

vazhdimisht në ndryshim, por mbetet nën presion.

“Nga numrat e parë të “Nova Makedonija” dhe “Veçer”, përmes Radios Maqedonase si një media e rëndësishme e një epoke, deri te Televizioni Maqedonas, gazetaria u zhvillua së bashku me shtetin, me të gjitha uljet dhe ngritjet e tij, dobësitë dhe shpresat”, tha Çadikovski.

Ai shtoi se sfidat e sotme janë të ndryshme dhe jo gjithmonë të dukshme, nga varësia ekonomike dhe mediat që mezi mbijetojnë, përmes padive SLAPP dhe algoritmeve që shpërblejnë sensacionin, deri te sulmet kibernetike, etiketimi online, fyerjet dhe kërcënimet.

“Beteja sot nuk është më pak e vështirë, është thjesht e ndryshme”, tha Çadikovski, duke theksuar se SHGM do të vazhdojë të mbrojë standardet profesionale, të qëndrojë pas gazetarëve dhe të mbrojë interesin publik.

Në ceremoni u hap edhe një ekspozitë me fotografi nga kameramanë dhe fotoreporterë, të cilat dëshmojnë për profesionalizmin, guximin dhe përkushtimin e tyre, si pjesë e kontributit të tyre në dokumentimin e ngjarjeve shoqërore.

SHGM përgëzoi të gjithë fituesit dhe shprehu mirënjohje për gazetarët dhe ekipet editoriale të cilët, siç theksojnë ata, kontribuojnë në avancimin e standardeve profesionale dhe transparencës në publik.

LAJME
**NGA CIVICA
MOBILITAS**

A do ta dijë më në fund Maqedonia se ku janë bursistët e saj?

Çdo vit, Maqedonia humbet potencialin e të rinjve në përmasa sa një qytet i tërë i vogël. Vetëm në Slloveni, gjatë viteve të fundit, mesatarisht rreth 1.000 studentë nga Maqedonia largohen çdo vit për studime. Ndërkohë që mendjet më të ndritura nga shkollat tona të mesme mbushin auditorët në Vjenë, Berlin, Lubjanë apo Amsterdam, shteti për vite me radhë është përballur me një boshllëk institucional: nuk kishte një përgjigje të saktë se sa bursistë studionin jashtë vendit, ku ndodheshin ata dhe me çfarë merreshin pasi diplomonin.

Kjo “vrime e zezë” administrative për dekada nënkuptonte humbjen e kontaktit me një pjesë të kapitalit më të çmuar që kemi – kapitalin njerëzor. Shteti investonte miliona euro në bursa (duke mbuluar deri në 40.000 dollarë vetëm për tarifat e studimit), por pa një sistem monitorimi, këto para shpesh shndërroheshin në një biletë vetëm vajtje për emigrim. Studentët ndiheshin të padukshëm për sistemin e tyre, ndërsa ekonomia vendase mbetej e privuar nga ekspertiza që vetë e kishte financuar.

Pikërisht kjo pikë e ndjeshme ishte shtysa për fillimin e projektit “Avokim për zhvillim gjithëpërfshirës”, i cili, me mbështetjen e Qeverisë së Zvicrës përmes programit Civica Mobilitas, ka filluar të ndryshojë në mënyrë thelbësore këtë realitet. Projekti zbatohet nga tre organizata partnere: Forumi për Politika të Arsyeshme (FRP), Instituti për Shkenca Shoqërore dhe Humane – Shkup (ISSHH) dhe Instituti Ballkanik për Bashkëpunim Rajonal (BIRS).

[Lexoni të gjithë artikullin.](#)

Forumi tematik për përdorimin e të dhënave mbi pronarët përfitues në luftën kundër korrupsionit

Vetëm për dy muaj, 3.000 kompani që kanë fituar tenderë kanë zbuluar pronarët e tyre përfitues në Sistemin Elektronik të Prokurimit Publik.

Mbi 30 përfaqësues të institucioneve kryesore publike, organizatave të shoqërisë civile, mediave dhe organizatave ndërkombëtare diskutuan sot mbi mundësitë dhe mënyrat e përdorimit të të dhënave nga Regjistri i Pronarëve Përfitues të personave juridikë si një mjet për luftimin e korrupsionit.

Ambasadori i Zvicrës në vend, Shkëlqesia e Tij Christoph Sommer, paraqiti shembuj të zbulimit dhe rikuperimit të fondeve të konsiderueshme të përfituara përmes financimit të paligjshëm, pikërisht falë shkëmbimit ndërkombëtar të të dhënave për pronarët përfitues.

Ai theksoi gjithashtu rolin e veçantë të organizatave të shoqërisë civile dhe gazetarëve hulumtues në zbulimin e korrupsionit, si dhe rëndësinë që ata të kenë qasje në kohë dhe të mjaftueshme në të dhënat për pronarët përfitues. Ambasadori Sommer foli edhe për rëndësinë e këtyre të dhënave në mbështetje të një tregu të drejtë dhe të hapur.

Sipas Zëvendëskryeministrit të Qeverisë për Qeverisje të Mirë, Arben Fetaj, transparenca e të dhënave për pronarët përfitues nuk është vetëm një kërkesë rregullatore, por një gur themeli i qeverisjes etike dhe konkurrencës së ndershme. Ai u bëri thirrje të gjitha palëve të interesuara të bashkëpunojnë për përmirësimin e cilësisë së të dhënave, ndërveprueshmërisë ndërmjet institucioneve si Regjistri Qendror, Drejtoria e Inteligjencës Financiare, Byroja e Prokurimit Publik dhe Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, si dhe për forcimin e proceseve të verifikimit, me qëllim garantimin e saktësisë dhe besueshmërisë së këtyre të dhënave.

[Lexoni lajmin e plotë.](#)

Dita Botërore kundër Kancerit: vetëm 10% e grave janë përfshirë në skringun për kancerin e qafës së mitrës

Edhe pse kanceri i qafës së mitrës është një nga sëmundjet malinje të rralla që mund të parandalohet pothuajse tërësisht, në Maqedoninë e Veriut çdo vit diagnostikohen rreth 200 gra, ndërsa mes 40 dhe 60 gra humbin jetën nga kjo sëmundje. Alarmues është fakti se në vitin 2024, vetëm rreth 10% e grave të grupit të synuar u përfshinë në skringun e organizuar, shumë më pak se pragu minimal i nevojshëm për një parandalim efektiv.

Me rastin e 4 Shkurtit – Ditës Botërore kundër Kancerit, e cila këtë vit shënohet me moton „Të bashkuar në veçantinë tonë“, theksojmë nevojën që sistemi shëndetësor t'i vendosë njerëzit dhe nevojat e tyre reale në qendër të kujdesit shëndetësor, me fokus të veçantë tek gratë dhe grupet e cenueshme.

Analizat dhe përvojat nga terreni tregojnë se kujdesi shëndetësor parandalues nuk është prioritet në politikat shëndetësore. Buxheti për programet parandaluese ka stagnuar prej vitesh dhe nuk ka ndjekur rritjen e kostove dhe inflacionin – në vitin 2025 ai ishte 672,5 milionë denarë, ndërsa për vitin 2026 janë planifikuar 677 milionë denarë. Në të njëjtën kohë, për skringun e sëmundjeve malinje ndahen vetëm 23 milionë denarë në vit, një shumë që ka mbetur e pandryshuar prej vitesh dhe duhet të mbulojë katër lloje të ndryshme të sëmundjeve malinje.

Veçanërisht shqetësuese është gjendja e skringut për kancerin e qafës së mitrës. Programi, i vendosur që në vitin 2012, disponon vetëm 11 milionë denarë në vit, gjë që nuk mundëson mbulim dhe cilësi të mjaftueshme. Mungesa e gjinekologëve në rreth 40 komuna, funksionimi i kufizuar i ambulancës mobile gjinekologjike dhe pengesat administrative e vështirësojnë më tej qasjen e grave në shërbimet parandaluese në kohë.

Ndërsa shumë vende të Bashkimit Evropian po i afrohen eliminimit të kancerit të qafës së mitrës si problem i shëndetit publik, në vendin tonë kjo sëmundje vazhdon të marrë jetë që mund të shpëtohen. Një program efektiv dhe i financuar në mënyrë të përshtatshme i skringut, së bashku me mbulim të lartë të vaksinimit kundër HPV-së tek vajzat dhe djemtë, janë masa kyçe për të parandaluar këto statistika shqetësuese.

Prandaj, i bëjmë thirrje Qeverisë dhe Ministrisë së Shëndetësisë që urgjentisht të rrisin mbështetjen financiare për skringun e kancerit të qafës së mitrës në të paktën 35 milionë denarë në vit, të sigurojnë qasje më të mirë në shërbimet gjinekologjike, të forcojnë vaksinimin kundër HPV-së dhe të investojnë në fushata të vazhdueshme dhe gjithëpërfshirëse të edukimit shëndetësor.

Parandalimi shpëton jetë. Investimi në zbulimin e hershëm nuk është shpenzim, por investim – si në shëndetin e grave dhe grupeve të cenueshme, ashtu edhe në qëndrueshmërinë e të gjithë sistemit shëndetësor.

Puna për përmirësimin e skringut të kancerit të qafës së mitrës është realizuar në kuadër të projektit „Të drejta të përmirësuara shëndetësore për vajzat, gratë dhe grupet e cenueshme“. Projekti zbatohet nga organizatat partnere HERA – Shoqata për Edukim dhe Huluntim Shëndetësor, Shoqata për Emancipim, Solidaritet dhe Barazi të Grave – ESE, Shoqata për Mbështetjen e Personave që Jetojnë me HIV – SË BASHKU MË TË FORTË dhe Shoqata Iniciativa për të Drejtat e Grave nga Shuto Orizari, me mbështetjen e Qeverisë së Zvicrës përmes programit Civica Mobilitas.

Lidhja për publikimin me gjetjet e organizatave të shoqërisë civile.

Organizatave e shoqërisë civile diskutuan se si t'i promovojnë më mirë arritjet e tyre

Komunikimi dhe dukshmëria e Civica Mobilitas dhe e organizatave të shoqërisë civile ishin tema e punëtorisë së mbajtur më 11 shkurt 2026 në hapësirat e Qendrës Burimore për Shoqërinë Civile.

Gjithsej 21 përfaqësues nga 20 organizata të shoqërisë civile, përfituese aktuale të granteve të partneritetit (CM-PG-2), diskutuan mbi sfidat e komunikimit dhe mënyrat se si të ndjekin më lehtë rregullat për raportimin e suksesshëm të arritjeve të tyre.

Punëtorinë e hapi Darko Dimov, koordinatori programit, i cili ua rikujtoi përfituesve të granteve detyrimet kontraktuale, duke theksuar se komunikimi dhe dukshmëria janë një segment i rëndësishëm për organizatat dhe punën e tyre. Urimin zyrtar për përfituesit e rinj të granteve dhe takimin e parë me ta e bëri edhe Kristina Kolozova, bashkëpunëtoresh kombëtare për projektet në Ambasadën e Zvicrës. Ajo foli për kontributin e deritanishëm të Civica Mobilitas në zhvillimin e shoqërisë civile, duke theksuar se ky grup përfaqëson gjeneratën e fundit të përfituesve të granteve të programit.

Pjesën kryesore dhe më të rëndësishme të punëtorisë e udhëhoqi ekipi për Informim dhe Komunikim i Civica Mobilitas – Gonca Jakovleska, Boris Ristovski dhe Karolina Gjurovska.

Përfituesit e granteve u njohën me rregullat dhe udhëzimet për renditjen e logove, përdorimin e hashtagëve dhe përmendjeve (mentions) të profileve të

Civica Mobilitas dhe të Ambasadës së Zvicrës, të cilat do t'i ndjekin gjatë raportimit për aktivitetet dhe ngjarjet e realizuara në kuadër të projekteve të tyre. Gjithashtu, rrjetet sociale, si profili dhe grupi në Facebook i Civica Mobilitas, u prezantuan si një mundësi për të arritur dukshmëri më të madhe dhe për të zgjeruar audiencën.

Ekipi prezantoi burimet që janë në dispozicion të përfituesve të granteve, ndër të cilat edhe Platforma Elektronike e Civica Mobilitas, e cila ofron shumë mundësi për mbështetjen e përpjekjeve të tyre në fushën e komunikimit. Ligjëruesit i inkurajuan pjesëmarrësit që t'i shfrytëzojnë në mënyrë aktive të gjitha mundësitë që ofron platforma, si publikimi i lajmeve për organizatat e shoqërisë civile, drejtorja e organizatave, revista „Qytetarët për Ndryshim“, si dhe përmbajtje të tjera.

Pjesëmarrësit u pajtuan se një nga ndryshimet më të rëndësishme që duhet bërë është zhvendosja e fokusit nga raportimi për aktivitetet drejt raportimit për arritjet. Më e rëndësishmja është të mësojmë si të komunikojmë ndryshimet që organizatat e shoqërisë civile krijojnë çdo ditë në shoqëri përmes angazhimit qytetar.

Civica Mobilitas do të vazhdojë t'i mbështesë përfituesit e granteve për ta lehtësuar procesin e komunikimit dhe promovimit të arritjeve të tyre në mënyrën më të mirë dhe më të përshtatshme, në mënyrë që ato të arrijnë te grupet e synuara.

Lexoni lajmin e plotë.

Interesi publik përpara pronësisë së fshehur

Për një kohë të gjatë, në mbarë botën dihej për ekzistencën e të ashtuquajturave kompani „shell“ ose kompani guaskë, të cilat, pa një pronar të njohur dhe pa të punësuar, transferonin mes tyre shuma të mëdha parash për shërbime fiktive, me qëllim fshehjen e gjurmëve të këtyre mjeteve financiare, që më së shpeshti buronin nga aktivitete të paligjshme dhe të patatimura.

Megjithatë, pas zbulimeve të „Panama Papers“, „Paradise Papers“ dhe „Pandora Papers“, të cilat treguan se qindra persona në funksione publike abuzonin me pozitën e tyre në favor të kompanive që ata ose persona të afërt i zotëronin dhe i kontrollonin fshehurazi, u bë e qartë se duhej të dihej se kush qëndron realisht pas kompanive.

Ky ishte momenti vendimtar kur u arrit pajtimi ndërkombëtar se nuk mjafton të dihet vetëm kush është i regjistruar si drejtor apo pronar i një kompanie,

por edhe kush e kontrollon atë në të vërtetë dhe kush përfiton prej saj. Kështu lindi koncepti i pronarit përfitues.

Shumë shtete krijuan regjistra të pronarëve përfitues të kompanive – pra të personave që, në fund të fundit, zotërojnë ose kontrollojnë kompaninë apo pasurinë dhe asetet e saj, ose që përfitojnë materialisht nga pasuria apo asetet e saj.

Por procesi nuk u ndal me kaq. Përveç qëllimit fillestar – parandalimin e fshehjes së pronësisë së kompanive, përfitimeve të paligjshme dhe financimit të terrorizmit – transparencambipronarëtpërfituesushndërruan në një mjet të rëndësishëm edhe për parandalimin e evazionit fiskal, abuzimeve në dhënie prokurimeve publike, koncesioneve dhe fondeve të tjera publike, si dhe në financimin e partive politike dhe fushatave zgjedhore, ndër të tjera.

Lexoni të gjithë artikullin.

Drejtësia sociale nuk festohet, ajo krijohet!

Dita e Drejtësisë Sociale nuk është një datë që duhet shënuar vetëm formalisht. Ajo duhet të na kujtojë se drejtësia nuk është një koncept abstrakt, por një realitet konkret që ndikon drejtpërdrejt në jetën e njerëzve: në pagën e tyre, sigurinë, dinjitetin dhe të ardhmen.

Për ne në “Glasen Tekstilec”, drejtësia sociale nuk është deklaratë, por një luftë e përditshme. Ajo është në telefonatat nga punëtorët që kanë mbetur pa punë brenda natës. Ajo është në pagat e papaguara për qindra punëtorë kur punëdhënësi vendos të mbyllë kompaninë dhe të largohet nga vendi. Ajo është në kontratat me afat të caktuar që vazhdojnë për vite me radhë pa siguri. Ajo është në frikën e njerëzve për të raportuar padrejtësinë, sepse kanë frikë se do të mbeten pa ekzistencë.

Në një shoqëri si e jona, ku pasiguria ekonomike është e lartë dhe mbrojtja institucionale shpesh e ngadaltë dhe jo e garantuar, drejtësia sociale bëhet çështje mbijetese. Të drejtat e punëtorëve nuk janë luks. Ato janë bazë për një jetë dinjitoze.

Në vitet e fundit, “Glasen Tekstilec” punon drejtpërdrejt me punëtorë, kryesisht gra, të cilat përballen me forma të pasigurta punësimi, keqpërdorim të kontratave me afat të caktuar, moszgjatje të kontratave për shkak të shtatzënisë apo pushimit mjekësor për fëmijë të sëmurë, mosdhënie të disa pagave ose mobing.

Përmes ndihmës juridike falas, këshillimit dhe avokimit publik, ne përpiqemi të rivendosim ekuilibrin aty ku është prishur. Por çdo rast individual është vetëm simptomë e një problemi më të gjerë – një sistemi që lejon shumë lehtë që kategoritë e cënueshme të mbeten pa mbrojtje dhe pa drejtësi.

Drejtësia sociale do të thotë një sistem që funksionon. Do të thotë institucione që nuk reagojnë vetëm nën presion, por sipas ligjit dhe ndërgjegjes. Do të thotë politika që marrin parasysh nevojat reale të qytetarëve, e jo vetëm statistikat.

Lexoni lajmin e plotë.

Ambasadori zviceran Sommer në vizitë te familjet nga Koçani dhe iniciativat qytetare

Më shumë se dhjetë prindër dhe anëtarë të familjeve të prekura nga tragjedia në diskotekën në Koçan u takuan me ambasadorin zviceran në vend, Shkëlqesia e Tij Christoph Sommer. Në takim me shoqatën e tyre – Shoqata e Qytetarëve “16 Mars 2025” – morën pjesë edhe përfaqësues të Ambasadës së Zvicrës dhe ekipi i Civica Mobilitas.

Po atë ditë, më 23 shkurt 2026, ambasadori u takua edhe me organizatën “Support Koçani”, përfituese aktuale e grantit të Civica Mobilitas.

Bisedimet ishin të hapura dhe të sinqerta, me fokus në gjendjen aktuale, sfidat dhe nevojat e familjeve të prekura dhe të iniciativave qytetare.

Prindërit prezantuan punën e tyre të deritanishme, ndanë sfidat me të cilat përballen, si dhe kërkesat konkrete dhe nevojën për drejtësi.

Gjatë bisedës u përmend edhe aksidenti që ndodhi gjatë një feste të Vitit të Ri në një bar në Crans-Montana në Zvicër, si dhe lidhja e dy tragjedi. Prindërit theksuan se, edhe pse ende nuk kanë vendosur kontakt të drejtpërdrejtë me familjet në Zvicër, dhimbja që mbajnë krijon një lidhje të fortë njerëzore me të gjithë ata që kanë kaluar humbje të ngjashme. Ata propozuan vendosjen e kontaktit përmes grupeve në rrjetet sociale dhe shprehën gatishmërinë që në pranverë të vizitojnë prindërit në Zvicër, me qëllim ndarjen e mbështetjes dhe solidaritetit.

Lexoni lajmin e plotë.

Takim me udhëheqësen e sektorit për Evropën Lindore të SDC-së

Ekipi i Civica Mobilitas më 5 mars u takua me Séverine Donnet-Descartes, udhëheqëse e sektorit për Evropën Lindore të Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC).

Ajo u interesua për sfidat në shoqërinë civile, si dhe për mundësitë që programi u ofron organizatave të shoqërisë civile në vend.

Aleksandar Kržalovski, udhëheqësi i ekipit të programit dhe drejtor i Qendrës Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar (MCMS), foli për zhvillimin e Civica Mobilitas, programi më i madh për mbështetjen e shoqërisë civile në vend, i mbështetur nga Qeveria e Zvicrës për gati dy dekada.

Duke iu referuar kontekstit dhe mjedisit në të cilin veprojnë organizatat e shoqërisë civile, Kržalovski

Vetëm na duhet një shans!

“Çdo i dyti shoku im tashmë është në Gjermani. Unë ende po hezitohet, dua të qëndroj, por nuk shoh perspektivë”, thotë Arben, 24 vjeç, programues nga Tetova. Historia e tij pasqyron realitetin e mijëra të rinjve nga Rajoni i Pollogut që çdo ditë mendojnë për emigrim. Pas statistikave qëndrojnë histori njerëzore, shpresa, zhgënjime dhe familje që i përcjellin fëmijët e tyre jashtë vendit.

Sipas hulumtimit “Gjendja dhe arsytet e migrimit të të rinjve nga Rajoni i Pollogut”, i realizuar në nëntor 2024 me mbi 500 të anketuar, gjysma e të rinjve në Pollog (50,4%) mendojnë se largimi ndodh më shpesh menjëherë pas përfundimit të shkollës së mesme.

Motivet kryesore janë të qarta – standard më i mirë jetese (80%) dhe mundësi më të mira punësimi (78%).

Madje 87,10% e të anketuarve që emigrojnë nuk janë anëtarë të partive politike, gjë që tregon qartë lodhjen nga partizimi dhe mungesën e besimit në sistem.

Fatkeqësisht, shteti ndonjëherë dekurajon në vend që të ofrojë mbështetje. Ana (23), ekonomiste e diplomuar që ëndërronte të hapte një agjenci marketingu, është

prezantoi të dhënat nga Indeksi i Shoqërisë Civile, i cili është pjesë e metodologjisë globale të CIVICUS – World Alliance for Citizen Participation, të cilin MCMS e zbaton që nga viti 2006. Gjithashtu, për mysafiren nga Zvicra ishin me interes edhe të dhënat mbi matjen e besimit në shoqërinë civile, si një tregues i perceptimit për rolin dhe ndikimin e sektorit civil dhe organizatave në shoqëri.

Një nga temat kryesore të diskutimit ishte financimi shtetëror i organizatave të shoqërisë civile, jo vetëm si çështje mbështetjeje financiare, por edhe si nevojë për krijimin e një sistemi transparent që do të mundësojë ndërtimin e besimit ndërmjet organizatave dhe institucioneve në nivel qendror dhe lokal. Në këtë kontekst u diskutua edhe se sa nga buxheti shtetëror ndahet për shoqërinë civile dhe sa është përqindja e këtyre mjeteve në të ardhurat totale të organizatave.

Një tjetër temë diskutimi ishte procesi i kapitalizimit, i cili duhet të përfshijë rezultatet e arritura gjatë gati 20 viteve të zbatimit të programit. Përmes këtij procesi do të realizohet një analizë më e gjerë e arritjeve, duke marrë parasysh kontekstin në të cilin janë zbatuar aktivitetet dhe lidhjen e tyre me zhvillimet kryesore shoqërore në vend.

Lexoni lajmin e plotë.

përballur me pengesa serioze në vetëqeverisjen lokale.

“Kam ide dhe energji, por kur vij në komunë, humbas në letra dhe burokraci. Ndihem sikur po më thonë: ‘Nuk je e mirëseardhur’”, rrëfen ajo.

Shumë të rinj përsërisin të njëjtin mesazh: nuk bëhet fjalë vetëm për pagën, por për dëshirën për të punuar në një sistem të drejtë, pa librezë partie dhe lidhje, ku puna vlerësohet realisht. Të rinjtë nuk largohen sepse duan, por sepse ndjejnë se nuk kanë zgjidhje.

Këtyre sfidave u është përgjigjur drejtpërdrejt projekti “Fuqizimi i të rinjve: nxitja e angazhimit qytetar dhe sipërmarrjes në Rajonin e Pollogut”, i zbatuar nga organizatat: ADI Gostivar, Qendra për Edukim dhe Zhvillim Tearcë, Instituti për Leadership dhe Politika Publike Tetovë dhe Instituti për Ndryshim Shoqëror InSoK Tetovë, me mbështetjen e Civica Mobilitas.

Lexoni historinë e plotë.

Adresari

Burime

**Revista
„Qytetarët për ndryshim“**

Lajme nga organizatat qytetare

Histori

Impulsi Qytetar

**Kodi i organizatave të shoqërisë
civile**

**Financimi shtetëror për
organizatat e shoqërisë civile**

**Civica Mobilitas
Community**

**Civica Mobilitas
ePlatform**

QYTETARËT PËR NDRYSHIME

Kryeredaktor: Gonca Jakovleska

Redaktor: Karolina Gjurkovska

Adresa e Botuesit: Rr. Nikolla Parapunov nr. 41a, f.p 55, 10160 Shkup

Tel: ++ 389 (0)2 3065 381

e-mail: helpdesk@civicamobilitas.mk

„Qytetarët për ndryshim“ e boton programi Civica Mobilitas i mbështetur financiarisht nga Agjencioni Zviceran për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC), implementuar nga NIRAS nga Danimarka, Qendra Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar (MCMS) dhe FCG nga Suedia.

Artikujt e botuar në këtë revistë shprehin pikëpamjet e autorëve dhe/ose organizatave që kontribuojnë në revistë, por jo ato të Ambasadës Zvicerane/Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim ose ato të organizatave implementuese: NIRAS, MCMS ose FCG.

www.civicamobilitas.mk